

Αθήνα, 7.11.2011

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ

ΘΕΜΑ: Ερωτήματα σχετικά με κατάσχεση επί τραπεζικών λογαριασμών ΟΤΑ.

Η ομόρρυθμη εταιρεία – μέλος του ΣΑΤΕ με την επωνυμία «ΟΘΩΝ ΚΛΑΟΥΔΑΤΟΣ Ο.Ε.» υπέβαλε τα ακόλουθα ερωτήματα:

«Η εταιρεία μας προκειμένου να εισπράξει ανεξόφλητους λογαριασμούς από ΟΤΑ έχει προβεί σε έκδοση διαταγής πληρωμής κατά της οποίας ο ΟΤΑ άσκησε αίτηση αναστολής η οποία απορρίφθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο. Στην συνέχεια η εταιρεία μας προχώρησε σε κατάσχεση εις χείρας τρίτου (Τράπεζα Πειραιώς), η οποία έκανε αρνητική δήλωση ισχυριζόμενη ότι ο λογαριασμός του ΟΤΑ είναι ειδικού σκοπού. Ερωτήματα:

- α) Πότε ένας λογαριασμός θεωρείται ειδικού σκοπού;*
- β) Εάν από τον προκείμενο λογαριασμό ο ΟΤΑ προβαίνει σε εξόφληση άλλων εργοληπτών και προμηθευτών, το γεγονός αυτό αναιρεί τον ισχυρισμό ότι είναι ειδικού σκοπού;*
- γ) Σε περίπτωση που ασκηθεί ανακοπή στην αρνητική δήλωση της τράπεζας και γίνει αποδεκτή, η τράπεζα λογίζεται ως οφειλέτης του κατασχεθέντος χρηματικού ποσού;*
- δ) Επιτρέπεται η κατάσχεση σε ΔΟΥ ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων;*
- ε) Ποια περιουσιακά στοιχεία του ΟΤΑ θεωρούνται ακατάσχετα;»*

Οι απαντήσεις μου στα ανωτέρω ερωτήματα έχουν ως ακολούθως:

1. Πότε ένας λογαριασμός θεωρείται ειδικού σκοπού;

Στην ισχύουσα νομοθεσία υφίσταται η έννοια του ειδικού λογαριασμού του Ν. 2771/1999. Οι λογαριασμοί αυτοί προβλέπονται για το Δημόσιο με τη στενή έννοια του όρου, δηλαδή το νομικό πρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, και όχι για τους ΟΤΑ. Δεν έχω βρει αντίστοιχη διάταξη για λογαριασμούς ΟΤΑ («ειδικούς» ή «ειδικού σκοπού»). Ωστόσο, ούτε για τους ειδικούς λογαριασμούς του Δημοσίου ούτε για τους κάθε είδους τραπεζικούς

λογαριασμούς ΟΤΑ φαίνεται να υπάρχει διάταξη στα ειδικά νομοθετήματα που ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα (Κώδικας Δημοσίου Λογιστικού, Π.Δ. 496/1974 περί λογιστικού ΝΠΔΔ, Β.Δ. 9/20.10.1958 περί προσόδων Δήμων και Κοινοτήτων, Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) η οποία να απαγορεύει την κατάσχεσή τους. Επίσης, κατά την επαγγελματική μου ενασχόληση με πλειάδα κατασχέσεων επί τραπεζικών λογαριασμών ΟΤΑ, Ν.Π.Δ.Δ. και του Δημοσίου δεν έχω συναντήσει αρνητική δήλωση τράπεζας που να επικαλείται τη φύση του κατασχεθέντος λογαριασμού ως ειδικού σκοπού. Πάντως, λόγω του πολυδαίδαλου της σχετικής νομοθεσίας, δεν πρέπει να αποκλείεται παντελώς η ύπαρξη κάποιας ειδικής διάταξης που να προβλέπει την ύπαρξη τέτοιου λογαριασμού.

Σε περίπτωση πάντως που με τον χαρακτηρισμό του κατασχεθέντος λογαριασμού ως «ειδικού σκοπού» υπονοείται το ακατάσχετο αυτού λόγω εξυπηρέτησης δημοσίου σκοπού, τούτο είναι αβάσιμο διότι, όπως θα αναφερθεί κατωτέρω, όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί ανήκουν κατ' αρχήν στην ιδιωτική περιουσία των ΟΤΑ, ανεξαρτήτως αν μέσω αυτών εξυπηρετούνται δημόσιοι σκοποί.

2. Εάν από τον προκείμενο λογαριασμό ο ΟΤΑ προβαίνει σε εξόφληση άλλων εργοληπτών και προμηθευτών, το γεγονός αυτό αναιρεί τον ισχυρισμό ότι είναι ειδικού σκοπού;

Κατ' αρχάς, όπως προανέφερα, ο λογαριασμός «ειδικού σκοπού» δεν φαίνεται να υφίσταται ως νομική έννοια. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να δοθεί απάντηση σε ερώτημα που αφορά μη οριστή νομικώς έννοια. Περαιτέρω, το γεγονός ότι από τον αναφερόμενο λογαριασμό διενεργούνται πληρωμές συμβατικών υποχρεώσεων του ΟΤΑ αποτελεί κατ' αρχήν ένδειξη ότι πρόκειται για συνήθη λογαριασμό που υπόκειται σε κατάσχεση.

Όπως αναπτύσσεται κατωτέρω, όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί των ΟΤΑ υπόκεινται κατ' αρχήν σε κατάσχεση.

3. Σε περίπτωση που ασκηθεί ανακοπή στην αρνητική δήλωση της τράπεζας και γίνει αποδεκτή, η τράπεζα λογίζεται ως οφειλέτης του κατασχεθέντος χρηματικού ποσού;

Η θετική απόφαση επί της ανακοπής έχει ως έννομη συνέπεια να υποχρεωθεί ο τρίτος (εν προκειμένω η τράπεζα) να καταβάλει το

κατασχεμένο ποσό, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων του άρθρου 988 ΚΠολΔ περί διαδικασίας διανομής του κατασχεθέντος ποσού, σε περίπτωση που τούτο δεν επαρκεί για την ικανοποίηση όλων των δανειστών που επέβαλαν κατάσχεση επ' αυτού.

4. Επιτρέπεται η κατάσχεση σε ΔΟΥ ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων;

Ναι, είναι επιτρεπτή η κατάσχεση εις χείρας του Ελληνικού Δημοσίου ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ως τρίτων (άρθρ. 95 Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού – Ν. 2362/1995).

5. Ποια περιουσιακά στοιχεία του ΟΤΑ θεωρούνται ακατάσχετα;

Κατάσχεση χωρεί επί της ιδιωτικής και όχι της δημόσιας περιουσίας των ΟΤΑ. Η περιουσία των ΟΤΑ (και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου γενικότερα) διακρίνεται αφενός στη δημόσια περιουσία τους, δηλ. στα πράγματα (ενσώματα αντικείμενα), τα οποία έχουν ως προορισμό να εξυπηρετούν αμέσως δια της χρήσεώς τους δημόσιους σκοπούς (π.χ. το δημαρχιακό μέγαρο) και αφετέρου στην ιδιωτική τους περιουσία, η οποία περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία εμμέσως μόνον δια της αξίας ή των προσόδων τους παρέχουν στους ΟΤΑ οικονομικά μέσα για την αντιμετώπιση των αναγκών και τη λειτουργία τους. Στην ιδιωτική περιουσία των ΟΤΑ περιλαμβάνονται όλες οι απαιτήσεις, άσχετα από την αιτία γέννησής τους, είτε δηλαδή αυτή ανάγεται στο ιδιωτικό είτε στο δημόσιο δίκαιο, οι δε τραπεζικές καταθέσεις, ήτοι οι απαιτήσεις των ΟΤΑ έναντι των Τραπεζών δυνάμει συμβάσεων ανώμαλης παρακαταθήκης, ανήκουν επίσης στην ιδιωτική περιουσία των ΟΤΑ.¹

Με εκτίμηση

Σταμάτης Σ. Σταμόπουλος

¹ Βλ. σχετικά ΟΛΑΠ 17/2002¹ επίσης, ΜΠρΘήβας 758/2010, ΜΠρΑθ 7034/2003 κ.ά.